

Innovations as a factor of economic growth in Ukraine

Vitalii Tatomir

Kyiv National Economic University Vadym Hetman,
UKRAINE, Kyiv, Peremogy ave, 54/1,
E-mail: vitaliitatomir@gmail.com

Innovative economy development being the indicator for all developed countries is simultaneously a factor and a result of economic development. Without innovations it is not possible to overcome the limitation of resources being one of the dominant conditions for functioning of economic systems. However, the level of innovations use is greatly defined by the controversies between the problems and possibilities of their implementation. Efficiency of innovative activity depends both on scientific and technical potential and on governments' innovation policy.

Current condition of Ukraine's economy proves exhaustibility of possibilities for renewable and systematic economic development and necessity to search new ways of its ensuring adequate to the development of world's economy. Nowadays apart from the innovation way it is difficult for Ukraine to implement any promising social and economic development program.

However the influence of innovative factors on economic development is insignificant. There are many obstacles to the increase of innovations level of domestic economy and their efficiency increase. Experience of the developed countries shows that key role in ensuring and due directing of innovation development belongs to the state which sets strategic goals, establishes institutional environment, ensures resources support. Organization and stimulation of technologies renewing processes as well as transfer of scientific developments from the theoretical knowledge into production are of particular importance.

Establishment of modern innovative society in Ukraine is possible only on condition of the transformation and strengthening of the role of the state. In this society the increase and development of economy will take place on the basis of using the powerful possibilities of science, technology, information, business activity which in turn will improve the level of life of every Ukrainian citizen.

*Переклад виконано в Агенції перекладів PIO
www.pereklad.lviv.ua*

Інновації як чинник економічного зростання в Україні

Віталій Татомір

Київський національний економічний університет ім. Вадима
Гетьмана, УКРАЇНА, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1,
E-mail: vitaliitatomir@gmail.com

У статті проаналізовано сучасний стан інноваційної сфери в Україні. Розглянуто особливості вітчизняної політики та основні напрями активізації інноваційної діяльності.

Ключові слова — інновації, економічне зростання, інноваційна діяльність, інноваційна політика, інноваційна економіка.

I. Вступ

Інноваційний розвиток економіки, на який орієнтуються всі розвинуті країни світу, є водночас і фактором і результатом економічного зростання. Без інновацій неможливо подолати обмеженість ресурсів, що виступає однією з вирішальних умов функціонування економічних систем. Але рівень використання інновацій в значній мірі визначається через протиріччя між потребами та можливостями їх впровадження. Ефективність інноваційної діяльності залежить як від науково-технічного потенціалу, так і від інноваційної політики держави.

Тож основу зростання економіки України та підвищення рівня життя населення, поряд із природними (що дедалі зменшуються) і трудовими ресурсами, складає науково-технічний потенціал, використання якого розкриває можливості переходу країни в постіндустріальну інформаційну епоху.

Багато економістів ХХ століття (С. Кузнець, Й. Шумпетер, Р. Солоу, К. Фрімен, П. Ромер, Р. Лукас) досліджували проблеми інновацій та економічного зростання. Слід відзначити українських вчених, що працюють над цією проблемою: В.Геєць, В. Семиноженко, Г.Андрощук, А.Никифоров.

II. Основні результати дослідження

Сучасний стан економіки України засвідчує вичерпність можливостей відновного (післякризова стабілізація) та системного (в результаті структурного реформування) економічного зростання та необхідність пошуку нових шляхів його забезпечення, адекватних розвитку світової економіки. Сьогодні поза інноваційним шляхом Україні надзвичайно важко реалізувати будь-яку перспективну програму соціального та економічного розвитку.

Одним з основних критеріїв оцінки інноваційно-орієнтованих змін в економіці країни є рівень фінансування наукових досліджень і розробок.

Високорозвинені країни прагнуть забезпечити наукоємність на рівні 3% від ВВП. В Україні цей показник постійно знижується і наразі складає вже менше 1%, що навіть нижче від законодавчо встановленого (1,7%) і від рівня 1990 року (3% ВВП):

Рис. 1. Інноваційна активність в Україні

Таке становище обумовлено як браком коштів, так і відсутністю в останні роки дієвої державної системи стимулювання інноваційної діяльності. Економічні реформи (приватизація, трансформація податкової, кредитної системи) проводяться в Україні без врахування технологічного фактору і його впливу на конкурентоспроможність вітчизняної продукції.

При цьому складається ситуація, коли 30% національних інновацій фінансує іноземний інвестор:

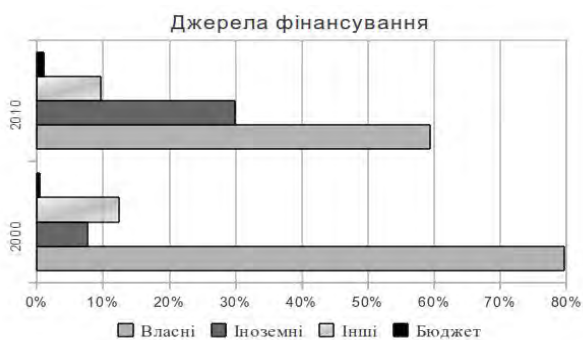

Рис. 2. Джерела фінансування інновацій

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України в першу чергу характеризується вкрай незначним впливом інноваційних факторів на економічне зростання, існуванням багатьох бар'єрів щодо підвищення рівня інновацій вітчизняної економіки та зростання їх ефективності:

Таблиця 1

Чинники економічного зростання

Рік	Приріст ВВП, %	Інноваційна продукція, %	Приріст зайн. населення, %	Динаміка кап. інвестицій, %
2001	9,2	6,8	-1,01	14,8
2002	5,2	7	0,60	3,2
2003	9,6	5,6	0,36	15,9
2004	12,1	5,8	0,66	15,0
2005	2,7	6,5	1,89	-3,9
2006	7,3	6,7	0,24	9,1
2007	7,9	6,7	0,84	13,6
2008	2,3	5,9	0,32	-6,0
2009	-14,8	4,8	-3,72	-32,4
2010	4,2	3,8	0,37	-17,2
Кореляція		0,413	0,725	0,905

В Україні, яка ще має високі показники розвитку сфер, що є первинними джерелами інноваційного розвитку (освіта, фундаментальна наука), інноваційний потенціал використовується, у порівнянні з іноземними країнами, менш ефективно. Це створює загрозу перетворення України на країну, що експортує сировинні ресурси як для промислового, так і для інтелектуального виробництва.

Досвід розвинених країн світу свідчить, що ключову роль у забезпеченні та належному спрямуванні інноваційного розвитку відіграє держава, яка встановлює стратегічні цілі, формує інституційне середовище, забезпечує ресурсну підтримку. Особливе значення має організація та стимулювання процесів оновлення технологій, передачі наукових розробок із сфери одержання знань у виробництво.

Лише за умов трансформації та підсилення ролі держави можлива побудова в Україні сучасного інноваційного суспільства, в якому зростання економіки та розвиток відбуваються на основі використання потужних можливостей науки, технологій, інформації, підприємницької активності, що слугуватиме в свою чергу зростанню рівня і покращанню якості життя кожного українського громадянина.

Висновок

Отже, на сьогодні стан інноваційної діяльності та рівень використання інноваційного потенціалу в Україні є недостатнім. Орієнтація держави на підтримку освіти, забезпечення конкурентних засад та розвиток високотехнологічного виробництва дозволить активізувати темпи економічного зростання та впевнено дивитися в майбутнє.

Література

- [1] Никифоров, А. Є. Інноваційна діяльність: теорія і практика державного управління: монографія / А. Є. Никифоров. — К.: КНЕУ, 2010. — 420 с.
- [2] Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Автори-упорядки: Г. О. Андрощук, І. Б. Жилияєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. — К.: Парламентське вид-во, 2009. — 632 с.
- [3] Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 лип. 2002 р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 36. — С. 266-282.
- [4] Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. / Перевод В. С. Автономова — М.: Прогресс, 1982. — 456 с.
- [5] Innovation Union Scoreboard 2010: The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation. [Електронний ресурс] / UNU-MERIT, 2011. — 72 р. — Режим доступу: www.proinno-europe.eu/metrics.